

Durmuş Hocaoğlu

“Ehemiyetler Hiyerarşisi”nde Devlet’in ve Rejim’in Yeri

Yeniçağ, “Analiz”., 08 Ekim 2006, Pazar., s.12
“Analiz” Sıra No: 453; 2006-115; Ekim-04

YENIÇAĞ

Hulâsa edecek olursak; Devlet, ehemmiyetler hiyerarşisindeki gerçek yerini ve değerini, kritik durumlardaki zor tercih ânlarında, parçalara ayrılamaması sebebine binâen – buna “bir yedeğinin olmaması”nı da ekleyebiliriz - tartışmasız bir öncelik sâhibi olarak göstermektedir. “Kritik durumlardaki zor tercih ânları”, belirleyicidir: Bu durumda önde olan, her durumda önde olacaktır çünkü. Devlet’in bu ehemmiyetini, “*Devlet olmadıkça, herkes herkese karşı daima savaş halindedir*” şeklinde umûmî bir hükme bağlayan Hobbes, hemen bu cümlesinin devamında “*Buradan şu açıkça görülür ki, insanlar hepsini birden korku altında tutacak genel bir güç olmadan yaşadıkları vakit, savaş denilen o durumun içindedirler; ve bu savaş herkesin herkese karşı savaşıdır.*”[1] diyerek, Devlet’i bütün kötülüklerin anası olarak gören Anarşizm’e tam bir muhâlefetle, O’nu, içtimâî düzenin te’minâtı olarak tepeye koymaktadır. Eserin ileriki bir bölümünde ise, otoriteyi bahse konu edinen filozof, “Egemen güç, yokluğu kadar zararlı değildir ve zarar, genellikle, daha küçük bir zararın kabul edilmemesinden gelir” demektedir ki[2], bu hükmün açık anlamı da, “en kötü devletin dahi devletsizliğe müreccah olduğundan” başkası değildir. Hobbes’un bu fikirlerindne bir despotizm felsefesi çıkarılabilir kikendsi de bunuj farkındadı relbette;İ ancak Hobbes’un içinde yaşadığı şartlar, tam da kritik dönem olarak anılmaya müstehak bir dönemdir; İngiltere’nin kanlı çatışmalar içine sürüklendiğ bu dönem, kötude olsa, belirli bir otorite ve bir bir devlet düzeni olmadığı takdirde, herkesin herkesin düşmanı olduğu tam bir kaos dönemi örneğidir. Devlet kötü olabilir filhakîka; ancak bu, kaostan daha iyidir; zîra, hiç olmazsa kötünün kim olduğu ve kötülüğün kimden geleceği bilinir. Ya devletin yokluğu? İşte bu, bir fâciadır; çümnkü o takdirde herkes kötüdür ve kötülük her yerde gelebilir.

Tabiatıyla, Devlet’in mühimler içinde ‘ehemm’ oluşunun lâyıkı veçhiyle idrâk edilebilmesinde, O’nun sürekliliği kavramının zihinlere oturması kadar Rejim ile olan münâsebetinin de sağlıklı bir şekilde tesbîti gerekmektedir. Devlet’in Sürekliliği, ne yazık ki, Türk tarihinin kendisine mahsus gelişme seyri dolayısıyla Türk elitlerinin zihniyet dünyasında kâfi derecede yer alabilmiş değildir. Çok fazla devlet kurmakla iftihar etmenin aslında, bir bakıma çok fazla devlet yıkmakla da müterâdif olmakla hiç de müftehir olunmağa lâyıık olmadığıın idrâk edilmesi, en azından, Selçuklu-Osmanlı-Cumhuriyet dönemlerinin ayrı-ayrı devletlere değil, aynı bir devletin üç ayrı peryoduna tekabül ettiğinin de fehmedilmesini intâc ettirecektir. Ancak bizde böyle bir anlayış yerleşmiş değil ne yazık ki; o sebeple de, devlet, yıkıldığında yerine bir yenisi ikame edilebilen bir müessese gibi görülebilmekte ve bu da, Rejim’in, Devlet’ten daha mühim

olarak onu 6ncelemesi gibi kab6l edilemez bir vaziyetin hâsıl olmasının 6n6n6 a6maktadır.

İmdi, sorumuz Őu: Rejim nedir ve Devlet'ten daha m6him olabilir mi? Daha a6ık6ası, birisinin fedâ edilmesi gereken kritik durumlarda hangisi g6zden 6ıkarılabilir? Sorunun ilk kısmının kendisi 'ehemm'; 66nk6, cevabın b6t6nl6g6 ona bağlı.

M6teemmil bir tefekk6r6n (recognition), Rejim'in Devlet'ten daha m6him ve binâenaleyh, birisinin fedâ edilmesi gereken o can alıcı kritik durumlarda Devlet'in safra gibi atılıp Rejim'in kurtarılmasına cevaz vermesini farzetmek abesle iŐtigal etmekten başkası olamaz; safra bellidir; Devlet değil, Rejim.

Sebebi gayet basit ve bir o kadar da sarsılmaz: Devlet "cevher"dir, Rejim ise "araz" ve dahi cevherin olmadığı yerde arazdan bahsedilemez. Sebep basit; ama biz yine de biraz a6alım...

[1] Thomas Hobbes., *Leviathan veya Bir Din ve D6nya Devletinin İ6eriği, Bi6imi ve Kudreti.*, 6ev.: Semih Lim., Yapı Kredi Yay., 2nci Baskı, İst., 1995, s.94; [2] a.e, s.138

